економіки України від 18 жовтня 2007 року № 348 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua
8. Парламентський вимір Європейської інтеграції / за ред. С.Г. Плачкової. – К. : Нора-прінт, 2005.
9. Луць Л.К. Формування правового механізму взаємодії України з Радою Європи та Євросоюзом / Л.И. Луць // Віче. – 2006. Вип. 7–8. – С. 54–55.

Анотація

Бицюра Л. В. **До питання механізму гармонізації аграрного законодавства та законодавства ЄС.** – Стаття.

Стаття присвячена висвітленню загальних особливостей механізму гармонізації законодавства України та інституційних аспектів, які впроваджуються на міжгалузевому та галузевому рівнях.

Ключові слова: механізм гармонізація законодавств, ЄС, аграрне законодавство, Порядок денний асоціації Україна – ЄС, загальнодержавні програми.

Аннотация

Быцюра Л. В. **К вопросу механизма гармонизации аграрного законодательства и законодательства ЕС.** – Статья.

Статья освещает общие особенности механизма гармонизации законодательства Украины и институциональных аспектов, которые внедряются на межотраслевом и отраслевом уровнях.

Ключевые слова: механизм гармонизации законодательства, ЕС, аграрное законодательство, Повестка дня ассоциации Украина – ЕС, общегосударственные программы.

Summary

Bytsura L. V. **On the question of the mechanism of agrarian legislation and harmonization with EU legislation.** – Article.

The article is devoted to the general features of the mechanism of harmonization of legislation of Ukraine, and institutional aspects that are implemented on inter-sectoral levels.

Key words: «mechanism of harmonization of legislation», EU, «agrarian law» Agenda of the EU – Ukraine «national programs».

УДК 349.6:303.64 (09)

Т. О. Рахнянська

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗЕМЕЛЬ КАПІТАЛЬНОГО БУДІВНИЦТВА: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Сучасний стан національного, міжнародного та європейського законодавства у сфері правового регулювання природоресурсних, природоохоронних та антропоохоронних відносин характеризується динамічністю, гнучкістю, комплексністю та спрямованістю на реалізацію екологічної складової концепції сталого розвитку для збереження якісного довкілля для прийдешнього та майбутніх поколінь. У зв'язку із цим особливої уваги, на нашу думку, заслуговує питання правового регулювання господарської діяльності у сфері капітального будівництва та, відповідно, правового режиму територій, які використовуються для капітальної забудови. Це пов'язано з тим, що така господарська діяльність є екологічно небезпечною та ризикованою, що зумовлено наявністю промислових відходів, викидами небезпечних речовин та забрудненням довкілля, аваріями, катастрофами, які трапляються на будівельних майданчиках, зменшенням територій із зеленими насадженнями й т. д. Оскільки будь-яке явище, у тому числі правове, є результатом впливу багатьох факторів (економічних, політичних, історичних, соціальних тощо), вважаємо

© Т. О. Рахнянська, 2014

за доцільне зупинитися на історичних витоках (джерелах) сфери законодавчого регулювання правового режиму земель капітального будівництва, які стали підґрунтям для розвитку правовідносин щодо використання земель капітальної забудови на сучасному етапі.

Отже, **метою** статті є дослідження історичних факторів та джерел, що склали основу для законодавчого регулювання правового режиму земель капітального будівництва. У зв'язку з поставленою метою дослідження визначено основні завдання: 1) здійснити періодизацію історії розвитку капітального будівництва та використання земель капітальної забудови; 2) охарактеризувати розвиток правовідносин у сфері використання земель капітального будівництва та забезпечення екологічної безпеки під час здійснення зазначеного виду господарської діяльності на кожному з виокремлених етапів, включаючи й сучасний етап законодавчого закріплення використання земель капітального будівництва.

Слід відмітити, що до історичних пам'яток та факторів, які вплинули на розвиток екологічних правовідносин у цілому та у сфері містобудування зокрема зверталися вчені в галузі екологічного й земельного права та історії держави й права, а саме: В.І. Андрейцев, Г.І. Балюк, А.П. Гетьман, Н.Л. Ільїна, І.І. Каракаш, Т.Г. Ковальчук, М.В. Краснова, Н.Р. Малишева, А.М. Мірошниченко, В.Л. Мунтян, В.В. Носік, О.О. Погрібний, Б.В. Солуха, О.Ф. Скакун, Н.М. Хома, Н.М. Шебек, О.О. Шевченко, Ю.С. Шемшученко, М.В. Шульга та ін. Наукові напрацювання зазначених вчених і стали теоретичною базою для проведення нашого дослідження.

Зауважимо, що на сьогодні існують різні підходи до періодизації історії розвитку суспільства, держави та права, а також містобудівного розвитку в цілому та кожного окремого міста зокрема. Так, в основу поділу етапів розвитку держави та права науковці ставлять цивілізаційні, історико-політичні та економічні чинники, за якими виділяють: 1) історію держави й права Стародавнього світу (IV тис. до н. е. – V ст. н. е.); 2) історію держави й права середніх віків (V ст. н. е. – XVII – XVIII ст. н. е.); 3) історію держави й права нового часу (XVII – XVIII ст. н. е. – 1918 р.); 4) історію держави й права новітнього часу (1918 р. – до сьогодні) [1, с. 9].

Н.Л. Ільїна в історії екологізації містобудівного процесу виділяє такі етапи розвитку міст та, відповідно, правового забезпечення екологічної безпеки в плануванні та забудові: 1) забезпечення екологічної безпеки під час створення міст епохи Стародавнього світу і середньовіччя; 2) забезпечення екологічної безпеки під час створенні міст індустріальної епохи; 3) забезпечення екологічної безпеки під час створення міст постіндустріальної епохи [2, с. 26–27].

На нашу думку, в основі періодизації нормативно-правового регулювання правового режиму земель капітальної забудови лежить розвиток суспільних відносин у сфері використання земель для капітального будівництва, що характеризується ступенем розвитку держави й права, економічними потребами й інтересами суспільства, ефективністю їх задоволення, а також усвідомленням і зацікавленням кожного індивідуума зокрема й держави в цілому в економному та бережливому використанні природних ресурсів. У зв'язку з цим вважаємо, що *в історії розвитку капітального будівництва та використання земель капітальної забудови можна виділити такі етапи:* I – використання земель капітального будів-

ництва в період заснування перших міст у державах Стародавнього Сходу та Античності; II – капітальне будівництво в період панування феодальних відносин; III – використання земель капітального будівництва в індустріальний період; IV – використання земель капітального будівництва в епоху перехідного періоду до постіндустріального суспільства.

І етап. Перші письмові докази про принципи капітальної забудови міст своїм корінням сягають Стародавньої Месопотамії (IV тис. до н. е. – V ст. н. е.). Уже в месопотамських містах зустрічаються перші помітки регулярного плану, що залежав від поділу землі й розміщення каналів [3, с. 281]. Загалом розвитку містобудування в цей період сприяли концентрація та централізація значних засобів на капітальне будівництво, а також система управління суспільними роботами, оскільки на зведення об'єктів нерухомості витрачалися великі кошти та зусилля тисяч людей [3, с. 34].

В Античній Греції сформувалася система полісів – міст-держав, які зазвичай розташовувалися на землях, що мали вихід у море [3, с. 47]. Арістотель у своїй відомій праці «Політика» намагався знайти вирішення актуальної на той час проблеми поділу земель, у зв'язку з чим зауважував, що «поділ земельних ділянок, на яких зведено будівлі, повинен здійснюватися так, щоб це не завдавало шкоди господарству» [4]. Зауважимо, що на той час ще не існувало загальнодержавних планів забудови територій чи генеральних планів окремих міст. Разом з тим, закладаючи міста та здійснюючи капітальне будівництво, намагалися виходити з раціональних міркувань.

Найбільшого розквіту містобудування досягло за часів існування Стародавнього Риму (VIII ст. до н. е. – V ст. н. е.). Саме в цей період починають з'являтися багатоповерхові житлові будинки (інсули), які стали основним типом житла. У цілях пожежної безпеки законодавчо обмежувалася висота будинків – не більше 21 м [5, с. 62]. За часів розквіту домінату поряд із квіритським правом на земельну ділянку почали розвиватися інші інститути речового права, серед яких був суперфіцій (користування будівлею, зведеною на чужій землі) [6, с. 140–141], що характеризує існуючу на той час потребу врегулювати відносини використання землі для зведення капітальних будівель.

Незважаючи на формування інституту речового права на землю та споруджені на ній об'єкти нерухомості, охорона земельних ресурсів як об'єкта НПС не була першочерговою. Так, Н.Л. Ільїна зазначає, що за часів існування перших держав екологічна безпека не входила до кола проблем, що охоплювало містобудування, і «лише поступово екологічні вимоги стали враховуватися в плануванні та забудові міст» [2, с. 26].

ІІ етап. Після падіння Римської імперії в період панування феодального права та держави (V ст. – XVII – XVIII ст.) питання використання та охорони земель для забудови набули актуальності. Це зумовлено тим, що власник землі «має всі або частину прав, сукупність яких складає суверенітет» [7, с. 72], тобто власник земельної ділянки був наділений правами щодо інших об'єктів (включаючи й об'єкти капітального будівництва), які передбачалися такою формою власності. В цей час здійснюється будівництво нових та перебудова старих населених пунктів.

Стрімкого розвитку набуває будівництво багатоповерхових будинків (від чотирьох поверхів і більше) [8, с. 90].

Зауважимо, що доба середньовіччя є яскравим прикладом недосконалої системи планування використання земель для капітального будівництва, оскільки місто, оточене стінами з невеликим периметром, мало в запасі невеликі території. З часом усі вільні земельні ділянки забудовувалися. Поступово зникали виноградники, сади й городи, які раніше були в межах міста, а потім забудова розташовувалася на площах, вулицях і на вільних територіях кварталів. Від колишніх садів залишалися лише група дерев біля ратуші, однак найчастіше це було одне «міське дерево» біля фонтану, де збиралося міське населення для відпочинку. Прикладами таких міст стали Рига, Таллін, Стокгольм [9, с. 86].

Натомість для Київської Русі характерним був садибний спосіб забудови, що полягав у такому плануванні території, за яким навколо житлового будинку зводили службові споруди, які виходили на вулицю [8, с. 111]. Н.М. Шебек наголошує, що «під час розпланування середньовічного руського міста дотримувалися певної послідовності дій: розмічали мури, виділяли спеціальні території для церков, монастирів і державних будівель, потім нарізали ділянки всередині укріплень і, нарешті, на посадах і в слободах ... Із прадавніх часів зберігався містобудівний принцип: не закривати сусіду вид на природу й на шановані громадські споруди. Тому між дворами закладалися фіксовані відстані, а будинки зводилися таким чином, щоб їх вікна дивилися в прозори між сусідніми спорудами» [10, с. 85].

Як зазначає Н.Л. Ільїна, «у гігієнічному плані місто обов'язково повинно було провітрюватися, що досягалося завдяки пропорційності будівель у ньому. ... В ті часи робилися перші спроби шляхом закріплення обов'язкових правил поведінки забезпечити безпеку людини від несприятливого впливу навколишнього середовища під час створення та розвитку міст» [2, с. 29]. Погоджуючись із позицією вченого, вважаємо, можна констатувати, що на території Київської Русі під час планування й забудови земельних ділянок об'єктами нерухомості особлива увага зверталася на екологічні аспекти, які були обов'язковими для будівництва.

III етап. Буржуазні революції (XVII – XVIII ст.) відіграли важливу роль у становленні нового суспільного ладу, а з ним і розвитку нового праворозуміння. Зазвичай цю епоху називають історією держави й права нового часу, яка часовими рамками тривала до початку XX ст. У цей період почався активний розвиток промисловості, оскільки стрімко виникало й розвивалося мануфактурне виробництво, що послужило формуванню індустріального суспільства.

Демографічний приріст міського населення, що сприяв збільшенню обсягів капітального будівництва, посилив проблеми міст. У більшості країн Європи будівництво розвивалося спонтанно в умовах приватної власності на землю, що призвело до хаотичності в забудові, нераціональності міських комунікацій, і в кінцевому результаті виникли, труднощі проживання в містах. У зв'язку з цим у містах почали здійснювати реконструкцію: змінювали застаріле планування та зносили будинки. Прикладом такого міста став на той час Париж, реконструкцію якого називали «масовим знищенням середньовічної Франції». Із часом місто стало елегантним та благоустроєним [5, с. 93, 96].

Слід зазначити, що характерними рисами права епохи індустріального суспільства стали формування світових правових сімей, виокремлення галузей права в країнах романо-германської правової системи (цивільного, кримінального тощо), зміни в джерелах права (окрім рецепійованого римського права, у державах континентальної правової сім'ї з'являються власні нормативно-правові акти у формі кодифікованих норм права). Так, у Цивільному кодексі Наполеона 1804 р. закріплюється положення, відповідно до якого об'єктами нерухомості визнаються земельні ділянки та споруджені на них будівлі (ст. 518 книги 2 «Про майно та видозміни власності»). Кодексом встановлюється право власності на землю, що включає в себе власність над та під землею. У зв'язку з цим закріплюється презумпція права власника земельної ділянки зводити будівлі на власний розсуд, однак із застереженнями, передбаченими сервітутами та земельними повинностями (ст. 552) [11].

Німецьке цивільне уложення 1896 р. поділяє речі на земельні ділянки та рухомі речі. Рухомістю вважається все, що не є земельною ділянкою і її приналежністю, міцно пов'язаною з ґрунтом. Таким чином, уложення закріплює правило, за яким будівля слідує за земельною ділянкою й розглядається як її поліпшення [6, с. 491–492].

Незважаючи на спроби усунути прогалини правового регулювання шляхом кодифікації, тогочасні право та держава були ще не готові вирішити інші не менш важливі проблеми, які стосувалися охорони довкілля від негативних наслідків промислового виробництва. Це питання найбільш відчутно проявлялося в центрах мануфактур – у містах, де «хаотична забудова, антисанітарні умови в робітничих кварталах і епідеміологічна небезпека стали виявом дисгармонії людини й природи» [2, с. 30].

IV етап. Після Першої світової війни та Другої світової війни настав новий історичний етап розвитку суспільства, який характеризувався якісно іншим ставленням людини до довкілля. Найбільш відчутно така тенденція почала спостерігатися з другої половини XX ст. у США, Великобританії, Франції та Німеччині. Зокрема, в 70-х р. XX ст. у цих країнах почали утворюватися міністерства охорони навколишнього середовища; у Франції в основі державної програми з охорони навколишнього середовища 1970 р. лежав принцип «той, хто забруднює, платить». Також в цій країні 1976 р. було прийнято закон, який регулював порядок розміщення й експлуатації будь-яких підприємств, що можуть становити загрозу для навколишнього середовища [6, с. 511].

У 60–70 рр. XX ст. загострюється реакція громадськості на будівництво екологічно небезпечних об'єктів, що спричинило ряд конфліктів між інвесторами та громадськістю. Для вирішення такої проблеми більшість розвинених країн (Японія, США, ФРН, Великобританія та ін.) почали вводити в проектну діяльність процедуру «Environmental Impact Assesment», тобто оцінку впливу на навколишнє середовище, мета якої полягає в розгляді компромісного варіанту господарської діяльності з усіма конкурентоздатними альтернативами за участю всіх зацікавлених сторін та з урахуванням можливості подальшого судового розгляду [12, с. 5].

Кінець XX – початок XXI ст. ознаменувався спробами розвинутих держав здійснити екологізацію капітального будівництва на основі принципу екологічної ємкості території (здатність живої природи в певному районі протистояти різним

зовнішнім та внутрішнім впливам [13, с. 7]). Результатом цього стали м. Масдар (Об'єднані Арабські Емірати), екологічний район м. Гельсінкі (Фінляндія), службовий будинок національного парку Кертіс та будівля Департаменту внутрішньої безпеки (Омаха, штат Небраска, США), програми створення еко-міст, розроблені Урядом Великобританії. Ще одним прикладом екологічного капітального будівництва є житловий комплекс «Сонячний квартал» у Фрайбурзі (Німеччина). Цей квартал налічує 60 об'єктів нерухомості типу будинків із надлишком енергії й центр обслуговування району з торговими, офісними й житловими приміщеннями. Усі дахи будинків із південної частини вкриті широкими фотоелектричними модулями [5, с. 204].

На нашу думку, окрему увагу слід приділити історії розвитку законодавчого регулювання використання земель капітального будівництва за часів існування СРСР, оскільки саме цей період найбільшою мірою вплинув на розвиток містобудування та на засади природокористування, які існують сьогодні в незалежній Україні. Так, характерною рисою того періоду є те, що земля розглядалася об'єктом виключної власності держави.

У 1924 р. було розроблено «Тимчасові будівельні правила», які визначали принципи забудови для житлового та громадського будівництва [14, с. 63]. Протягом 1923–1925 рр. більшість об'єктів капітального будівництва припадали на торговельно-складські приміщення та фабрично-заводські будівлі дрібної промисловості та майстерні [15, с. 13, 21, 30].

У 1934–1936 рр. внаслідок «політичного» розпланування, яке передбачало переділ існуючих територій під будівництво, було знищено Михайлівський Золотоверхий собор – одну з головних стародавніх святинь Києва. Передбачалося також знесення Софійського собору. За часів масового знищення архітектурно-історичної спадщини в Києві майже в чотири рази зросли обсяги будівництва іншого призначення: будинки, які споруджувалися під житло працівників Держбанку СРСР, інших державних органів та установ [14, с. 63, 66].

Оскільки під час нацистської окупації в Україні було знищено значний обсяг об'єктів житлової, громадської та історичної капітальної забудови, одним із перших завдань у повоєнні роки стала відбудова міст. Незважаючи на труднощі повоєнних років, темпи капітального будівництва зростали. Так, у Харкові із середини 50-х і протягом 60-х р. XX ст. замість квартального міського планування почало застосовуватися мікрорайонування. Характерною рисою в плануванні міста стало обов'язкове озеленення дворів мікрорайонів. Проте актуальною залишалася проблема якості новозбудованого житла. Будівельні організації, намагаючись виконати план, працювали в умовах штурмівщини, роботи проводилися з великими недоліками. Це призводило до зниження ефективності зроблених капіталовкладень, викликало додаткові затрати на усунення дефектів [16, с. 123–125].

В Основах земельного законодавства СРСР 1968 р. було закріплено положення про поділ земель на категорії залежно від їхнього цільового призначення [17, с. 12]; забудова земельних ділянок піддавалася жорсткому державному контролю. Однак, на відміну від європейських та англо-американських країн, розробка оцінки екологічного впливу об'єктів будівництва на довкілля з'явилася

лише з кінця 80-х р. XX ст. у формі екологічної експертизи. Зокрема, ці питання вирішувались інструктивними листами Держкомітету СРСР з охорони природи «Про державну екологічну експертизу проектів господарської діяльності в органах системи Держкомприроди СРСР» від 20.09.1988 р. № 07/11-1228, а також «Про оцінку впливу на навколишнє середовище проектів господарської діяльності» від 13.12.1989 р. № 06-11-371 [12, с. 40–41]. Так, Л.Б. Шейнін, досліджуючи стан правового забезпечення охорони довкілля під час капітальної забудови земельних ділянок, відмітив, що «екологічна культура будівельної промисловості повинна бути значно підвищена. Таке підвищення залежить не лише від самих забудовників, але й від діяльності земельних планувальників, замовників будівництва, проектувальників та державних наглядових органів» [18, с. 3].

Щодо сучасного стану законодавчого закріплення використання земель капітального будівництва в Україні, на наш погляд, він може розглядатися як явище, що перебуває на етапі становлення й гармонізації з міжнародним і європейським правом. Однак, як зауважує Г.І. Балюк, «ефективність регулювання відносин в сфері охорони навколишнього середовища, раціонального природокористування і забезпечення екологічної безпеки продовжує залишатися низькою, про що свідчить насамперед стан навколишнього середовища на значній частині території України, погіршення здоров'я населення, виснаження природних ресурсів тощо» [19, с. 11].

У цьому аспекті актуальним постає питання екологізації земельного та містобудівного законодавства у сфері капітального будівництва. Вважаємо, що одними з дієвих способів екологізації сучасного законодавства України (а саме в частині нормативного закріплення порядку здійснення господарської діяльності у сфері капітальної забудови) є, зокрема, використання земель капітального будівництва на засадах екологічної ємкості територій, зелене будівництво (зведення екологічно безпечних об'єктів капітальної нерухомості, що підтверджується відповідним сертифікатом якості), створення зелених зон (сукупність зелених насаджень, що розміщуються в межах населеного пункту (приміської зони), а також за межами приміської зони) під час планування та капітальної забудови населених пунктів.

Таким чином, проведене дослідження дає змогу зробити такі висновки: 1) в основі періодизації нормативно-правового регулювання правового режиму земель капітальної забудови лежить розвиток суспільних відносин у сфері використання земель для капітального будівництва. У зв'язку з цим в історії розвитку капітального будівництва та використання земель капітальної забудови запропоновано виділяти такі етапи: I – використання земель капітального будівництва в період заснування перших міст у державах Стародавнього Сходу та Античності; II – капітальне будівництво в період панування феодальних відносин; III – використання земель капітального будівництва в індустріальний період; IV – використання земель капітального будівництва в епоху перехідного періоду до постіндустріального суспільства; 2) встановлено, що на сучасному етапі у сфері використання земель капітального будівництва в Україні основні вектори нормативно-правового регулювання слід спрямувати на екологізацію земельного та містобудівного законодавства. Серед таких способів екологізації виокремлюємо, зокрема, використання земель капітального будівництва на засадах екологічної ємкості

територій, зелене будівництво, а також створення зелених зон під час планування та капітальної забудови населених пунктів.

Література

1. Хома Н.М. Історія держави та права зарубіжних країн : [навчальний посібник] / Н.М. Хома. – 4-те вид., стереотип. – Львів : Новий Світ-2000, 2007. – 480 с.
2. Ільїна Н.Л. Організаційно-правові засади забезпечення екологічної безпеки у плануванні та забудові міст України : дис. … канд. юрид. наук : спец. 12.00.06 «Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право» / Н.Л. Ільїна ; Київський національний університет ім. Т. Шевченка. – К., 2008. – 206 с.
3. Анисимов А.П. Актуальные проблемы правового режима земель населенных пунктов в Российской Федерации : [монографія] / А.П. Анисимов. – М. : Юрлитинформ, 2010. – 456 с.
4. Аристотель. Политика / Аристотель // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.klex.ru/24m.
5. Плешкановская А.М. Города и эпохи / А.М. Плешкановская, Е.Д. Савченко. – К. : Логос, 2011. – 280 с.
6. Бостан Л.М., Історія держави і права зарубіжних країн О.О. Шевченко [навчальний посібник] / Л.М. Бостан, С.К. Бостан. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 672 с.
7. Шевченко О.О. Історія держави і права зарубіжних країн. – К. : Атіка, 2005. – 364 с.
8. Градостроительство / под ред. В. Шкварикова. – М. : Издательство Академии архитектуры СССР, 1945. – 328 с.
9. Исследования по истории архитектуры и градостроительства / ред. А.В. Бунин, Н.И. Брунов. – М. : Высш. шк. 1964. – Вып. 1. – 283 с.
10. Шебек Н.М. Гармонізація планувального розвитку міста. / Н.М. Шебек – К. : Основа, 2008. – 216 с.
11. Французский Гражданский Кодекс (Кодекс Наполеона) от 21 марта 1804 года : с изменениями и дополнениями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://law-students.net/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=345.
12. Солуха Б.В. Територіальна оцінка впливу об'єктів будівництва на навколишнє середовище / Б.В. Солуха. – К. : Знання України, 2002. – 280 с.
13. Васильковский А.А., Охрана природы и капитальное строительство на Украине : [учеб. пособие] : в 2 ч. / А.А. Васильковский, В.А. Лысенко, Е.Н. Матес. – К. : Киевский филиал ЦМИПКС, 1989. – 232 с.
14. Історико-містобудівні дослідження Києва / за ред. В.В. Вечерського ; відп. за вип. О.М. Сердюк. – К. : Фенікс, 2011. – 454 с.
15. Статистика України. Житлове будівництво в округових містах України за 1923–1925 р. – Х. : Центральне статистичне управління УРСР (серія XIV), 1926. – Т. III. – 57 с.
16. Іванов С.К. Житлове будівництво в Харкові (1943–1980 рр.) / С.К. Іванов // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : збірник наукових праць / за ред. С.І. Посохова – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010. – Вип. 13. – 248 с.
17. Казанцев Н.Д. Законодательные основы земельного строя в СССР / Н.Д. Казанцев. – М. : Юридическая литература, 1971. – 176 с.
18. Шейнин Л.Б. Капитальное строительство и охрана окружающей среды / Л.Б. Шейнин. – М. : Стройиздат, 1989. – 184 с.
19. Балюк Г.П. Правове забезпечення екологічної складової сталого розвитку: проблеми законодавчого регулювання, створення екологічної столиці світу та удосконалення екологічної освіти в Україні / Г.П. Балюк // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Анотація

Рахнянська Т. О. **Правовий режим земель капітального будівництва: історико-правовий аналіз.** – Стаття.

Стаття присвячена дослідженню історичних факторів та джерел, що склали основу для законодавчого регулювання правового режиму земель капітального будівництва. Автором здійснено періодизацію історії розвитку капітального будівництва та використання земель капітальної забудови, охарактеризовано зміст виокремлених історичних етапів.

Ключові слова: правовий режим земель капітального будівництва, періодизація історії розвитку капітального будівництва та використання земель капітальної забудови.

Аннотация

Рахнянская Т. О. **Правовой режим земель капитального строительства: историко-правовой анализ.** – Статья.

Статья посвящена исследованию исторических факторов и источников, которые создали основу для законодательного регулирования правового режима земель капитального строительства. Автором осуществлена периодизация истории развития капитального строительства и использования земель капитальной застройки, охарактеризовано содержание выделенных исторических этапов.

Ключевые слова: правовой режим земель капитального строительства, периодизация истории развития капитального строительства и использования земель капитальной застройки.

Summary

Rakhnianska T. O. **Legal regime of lands of capital building: historical and legal analysis.** – Article.

The article is devoted to research historical factors and sources that are the basis for legal regulation of the legal regime of lands of capital building. The author provides periodization of the historical development of capital construction and land use for capital building, and also describes the content of chosen historical stages.

Key words: legal regime of lands of capital building, periods of historical development of capital construction and land use for capital building.

УДК 349.414:630(477)

М. М. Заверюха

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ»

В Україні лісова галузь уже тривалий час є однією з найбільш стабільних у національній економіці й не втрачає своїх позицій навіть за кризових умов. Ліс, як і інші природні ресурси України (земля, води, надра, атмосферне повітря), є національним надбанням, що відповідно до ст. 13 Конституції України є об'єктом права власності українського народу [1].

Актуальність теми обумовлена інтенсивним використанням земель лісогосподарського призначення та необхідністю його комплексного правового регулювання.

Метою статті є визначення поняття «використання земель лісогосподарського призначення» для подальшого використання його в науковій літературі.

Аналіз публікацій свідчить про відсутність комплексних досліджень, розрізненість наявної літератури. Цією темою займалися здебільшого представники лісничої науки, такі як В.К. Биковський, В.О. Горбовий, В.К. Гуревський, І.І. Каракаш, О.І. Крассов, А.М. Мірошниченко, О.О. Погрібний, Г.Н. Полянська, О.П. Чопик.

Ліси України є її національним багатством і за своїм призначенням і місцерозташуванням виконують переважно водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні, естетичні, виховні та інші функції вони є джерелом задоволення потреб суспільства в лісових ресурсах. Правовідносини, пов'язані з використанням земель лісогосподарського призначення, регулюються насамперед Земельним кодексом України (далі – ЗК України), Лісовим кодексом України (далі – ЛК України) та іншими законодавчими актами. Земельне законодавство визначає загальні положення, які стосуються регулювання використання й охорони земель лісогосподарського призначення, а лісове законодавство відображає специфіку регулювання цих відносин [2, с. 411].

© М. М. Заверюха, 2014